

№ 6., 1925/26.

4—.

С 11-6

11. X. 1925.

КОМЕДИЈА



Злата Марковац као леди Милфорд у
Шилеровом комаду „Сплетка и љубав”,
премијера у београдском Манежу.

Zlata Markovac kao ledi Milford u Šile-
rovom komadu „Spletka i ljubav”, premi-
jera u beogradskom Manežu.

— Foto: Ал. Симић, Београд. —

Comoedia

излази сваког понедељника. Главни уредник *Никола Б. Јовановић*. Власник Издавачко Удружење „Илустрација“ Београд, Космајска 22.

Дилетанти

Расејани су по свима крајевима ове земље. Амбиције им не прелазе границе родне општине а захваљујући унутрашњем жару који их надахњује, они с времена на време, меким жутим кљуном младе и неискусне енергије, пробијају сиву љубуску монотоне паланачке свакидашњице, загревајући десетине, и стотине срдаца и покрећући стотине руку на пљесак одобравања. Разних класа и образовања, разних менталитета, подложни и приступачни различим утицајима који су, махом, ствар произвољне случајности, све њих, аматере и дилетанте, спаја двоје: младост, драга и несташна, и потреба да се за тренутак заборави на јуче, да се за сат-два не мисли на сутра, а да се проклето данас пренесе на даске, и да то више не буде време које нас дави својом неминовношћу искуцавања часова, као што ни оне даске нису никакво одређено место ни ограничени простор, који толико мрзимо. Да, за часак, илузија и шарена лажа буду све, то јест збиља, јер права збиља никад не може бити тако ружна нити ће икада бити тако лепа како нам је приказују дилетанти на подијуму од две греде и неколико попречних дасака.

Љунка младост и заводљива илузија воде, носе, одвлаче у лету. Прошли су времена, када су они стари, сасвим стари, гунђали што се, позориштем, омладина „квари“, али су ишак гледали позориште. Сад више ни стари не гунђају. Читајте пажљиво новине, па ћете видети да се дилетанти јављају, више мање, свуда, и све озбиљније, и да зависи само од тога да ли имају енергична, способна и даровита човека међу собом, да их поведе сигурном руком укусу и сврси. Једнога дана јављају нам се са четири разне стране аматери: из Дубровника, који има две трупе; из Копривнице, где сељаци играју пасионске игре; шабачки дилетанти испчекују, ових дана, Добрину Милутиновића, да им, покровитељ њихов, даде најважније лекције из позоришне уметности; Штип је своје дилетанте успео да увуче у своје нар. позориште и појача трупу домаћим грађанским елементом. (Замислите шта то значи у Штипу, на предстражи!)

Дилетанти врше једну велику улогу онде где нема позоришта, а куда се, све више прокријумчарује филм, без противтега. Аматере, одушевљене и озбиљне, с вођама које знају шта хоће, треба помагати свесрдно. То би била дужност најближих доживљих позоришта, која би, у томе смислу, ваљало да до-

бијају подстицаје и директиву из Уметничког Одлећа Министарство Просвете, које би могло помињати и на неку обимнију акцију са своје стране. На пример: израда једног парочитог репертоара за дилетантске и форсирање тога репертоара тиме што би се написане улоге стављале дилетантима на расположење, а за веће напоре и редитељ, понеко старије парче реквизита, па можда чак и неки кредити, али минимално и само за материјалне издатке. Од тога би била већа корист него од понеког субвенционисаног театра, као што је, на пример, био вараждински, који је сада, и поред државне субвенције, морао да се затвори.

Каналисати напоре дилетаната, дизати интерес за живу реч и леп гест на подијуму од две греде и неколико дасака, цепати јевтину завесу чим настане изметање и почне цикљати коров, утицати на стварање једног солидног и јединственог дилетантског репертоара, који је примамљив а не премаша њихову снагу, — то би био један племенит задатак Уметничког Одлећа Министарства Просвете, који би се имао спроводити: са што мање паре, са што више љубави и са пимало бирократизма.

Н. Ј.

Надохват разговори са г. др. Гавелом

Наставак прошлогодишњих одломака интервјуа, који нас ове године више интересују, јер је загребачки директор драме постао директором драме београдског позоришта^{*)}

IV

— Какав је стварни однос између директора и између редитеља?

Др. Гавела: — На првом месту имамо случај, да су директор и редитељ у лицу једне особе. Први директори били су и први редитељи... Уосталом, један редитељ, који нема директорских овлашћења, који није покривен од директора, не може ни режирати. Модерни театар пак створио је нарочити специјес редитеља. У свима случајевима кад директор не може режирати сам, режираће редитељ. Често буде да редитељи раде противно уверењу свога директора, — и ја сам их пуштао, нека раде. Најбоље је да се свако учи на својим погрешкама. И ја сам све научио на својим погрешкама... (осмех, кисео)...

— Редитељ и публика?

Др. Гавела: — Публика је сијло важан фактор, а редитељ тек на премијери може оценити шта је урадио. Редитељ који

^{*)} Види: Comoedia, бројеви 28 и 29 од 8 и 15 марта 1925, у бр. 5 од 4 окт. 1925.



ШИЛЕРОВА

С ПЛЕТКА
* ЛЬУБАВ
*
у

МАЊЕЖУ

Гинић као музикант Милер. — Ginić
као muzikant Miler.

Плавовић као Фердинанд. — Plaović kao
Ferdinand.



Перса Павловићка као Милерка. — Persa
Pavlovićka kao Milerka.

Д. Гошић као секретар Вурм. — D. Go-
šić kao sekretar Wurm.

— Фото: Ал. Симић, Београд.



М. Миловановић играо је дворског маршала у Шиллеровој "Грађанском трагедији" "Сплетка и љубав", које је премијера била у "Манежу" у прошлу среду.

Фото: Ал. Симић, Београд

нема ухо за публику, и за дах како она прима његову израђевину, такав човек уопште и није редитељ. Разуме се, деси се да се човек превари... (Брже, сасвим убрзано: Ми, људи од театра, увек се варамо).. Али треба имати на уму и ово: редитељ није роб публике; он гледа да држи корак с публиком, а... публика је добра.

— Публика је добра, покадшто и сувише добра, кажу?

Др. Гавела: — Чак и толико добра да, **понекад**, смете и брискирати. Па је то чак и — добро. Има и један мали „морал“ — блефа (смех): ако су јасле блеф — где има, и ако има зоби, и у колико је има да се јасле напуне, — може бити и блефа! Само треба имати уво и нос, а то је тешко. Ја лично, на пример, имао сам уво да то осетим као конферансије Маријова (1914 г.), и публика је ишла. Код „Тартифа“ — претрпео сам неуспех...

*

Него било је то давно и др. Гавела исповедао је ове при мере као, у неку руку, грехе своје бујне младости. А на кри тици је, све самим лепим људима наше расе или аргусовских очију (о рудиментима је реч, разуме се) да, од случаја до случаја, утврди да ли се наш будући директор драме „очистио“ од греха, и каквог га театар и публика више воле: „чиста“ или помало и духом „блефа“ надахнута.

То би били, рецимо, као неки „експерименти“. Можда је ту реч о оним експериментима, за које је наш будући директор драме рекао прошле године, у првом напису одломку:

„Е много шта се на државној позорници осећа као експерименат. Али то, у ствари, није експерименат, већ нужна еволуција, јер је све сазрело, и у авангарди то већ не би био експерименат. Онда је такав „експерименат“ — нужност и дужност. Ја, лично, морао сам спојити прошлост са садашњошћу, јер сам дошао у доба када је у Европи позоришна уметност била на прекретници....“

H. J.

Premiera pre premiere: u Splitu

Vojnovićev „Prolog nenapisane drame“ čitan je u splitskom Kazalištu. — Gostovanje g-dje Mihičić. — G-dja Šetinska.

— Mereovo „Iskušenje“ i Shawov „Pygmalion“

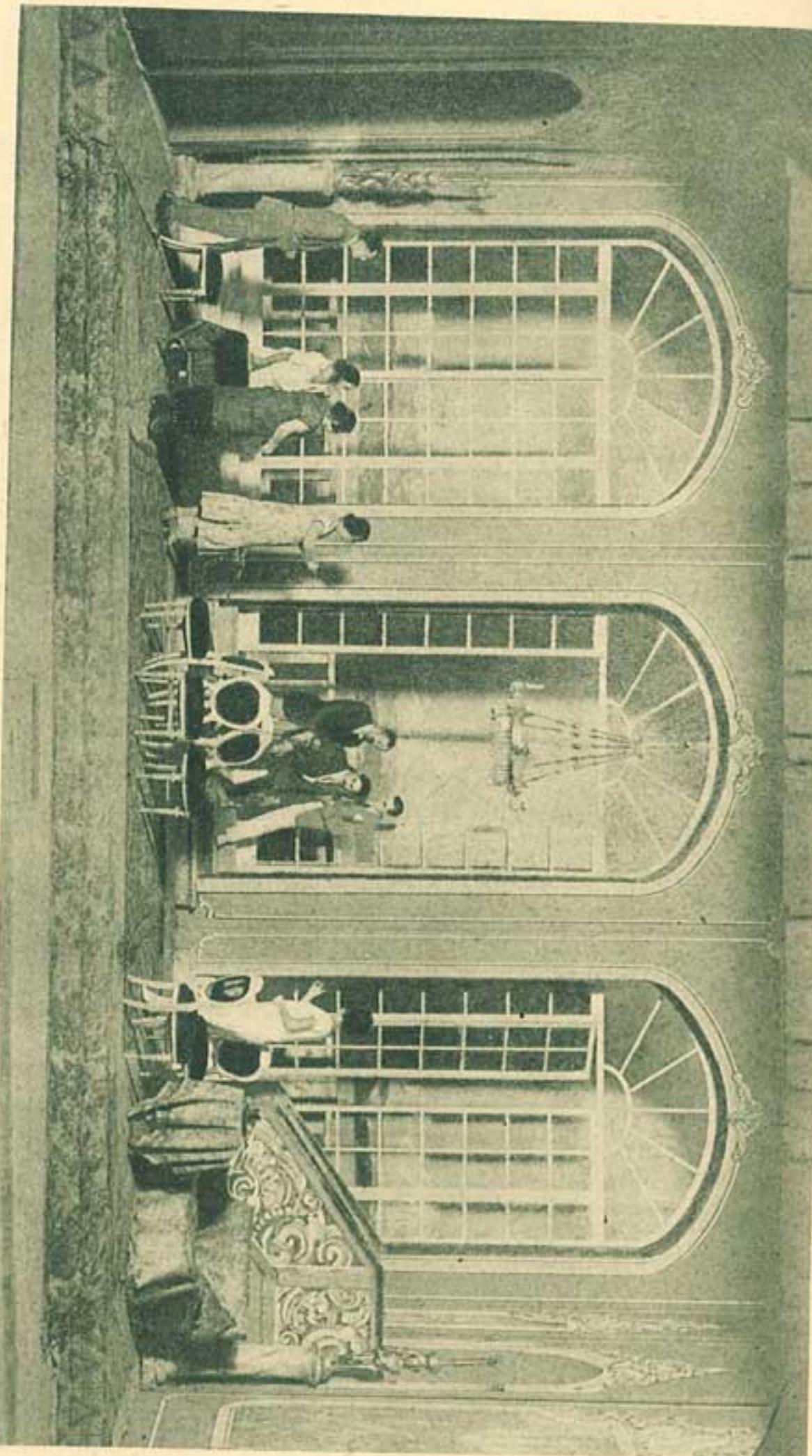
Splitsko pozorište otvorilo se ове сезоне slučajно са једним чitanjem, umesto prikazivanjem. Radi bolesti g-dje Barlović, premijera „Maškarata ispod kuplja“, којом је pozorište имало да се отвори одгодила се, а Vojnović, који је дошао да prisustвује prikazivanju svoje drame, „uskočio је“ у последњи час, и сам прочитao и odigrao čitavu svoju, још nigde ne prikazivanu igru: „Prolog nenapisane drame“.

Izmena se pokazala као измена на bolje. Ма da nov Vojnovićev komad ukazuje na prvi mah težnju да se пошто пото подје за najmodernijom tehnikom i problemima, kojima je predstavnik Pinandello, ipak je u svojoj biti i nutrini to posve samostalno Vojnovićev delo, sazdano od tipično vojnovićevske poezije, patosa i dikeje, od tipične Vojnovićeve pojave udesne junakinje, od tipično vojnovićevskog dubrovačkog ambijenta, i t. d. I, по svojoj snazi, по zanimljivosti i opsegu dramske radnje, по dubljini concepcije i visini poezije, уопште по свему, ова istorija kneginje Tarakanove, bez сумње је napredak у uporedbi, sa „Maškaratama“. То se osetilo već код чitanja, jer, то је poznato, да Vojnović zapravo više glumi negо чита, и publika је имала sav utisak teatra, tim više што у drami i igra glavnu ulogu (или чак две glavne uloge!) autor sam, pesnik i stvaralač („Ja“), te mislilac i čovek („Ti“).

Umesto direktnе, objektivne akcije, komad nam iznaša na ozornici autorovog unutrašnjeg sveta sam proces inspiracije, uševne borbe i stvaranja drame, njenih lica i njenih peripetija, ledanih kroz viziju istorije, живе легенде и још življih udesa anašnjih ljudi, који као да, са boravištem nestalih heroja drame dahnuše i konture njihovih udesa, те се прошlost prepliće sa adašnjicom, istorija са legendom, legenda са vizijом, vizija са ivotom и то најmodernijim, животом kinematografa и jazz-banda. Interesantno и уједно песničки! Bizazno и уједно duboko! Jedno veče које је одушеvilo gurmane, а и zainteresovalo publiku.

Odložena premijera „Maškarata“ давала се два дана касније са zagrebačком g-djom Mihičić, као gostom, umesto болесне g-dje Barlović. „Maškarate“ су више лирка, или заправо више novela него drama, али су, као и све Vojnovićev, одлична poezija i dobar teatar. Inteligentni naš režiser g. Pregarc to je tačno shvatio i nastojao је, да што efektnije pruži taj teatar и што отменije да нам servira poeziju. Sve je bilo u stilu: dekoracije i kostimi takovi, да се naprostо čudimo otkuda наша siromašna uprava smوže para за то, а глумци сvi u najsavestnjem nastojanju. Posve naravski, да је гошћа, g-dja Mihičić bila prva, али и прва Anica (g-dja Dragić) i друга (код reprize, g-djica Katalinić) биле су на висини, Dragićka jasnija u dikeji, али Katalinićka uverljivija. Nova наша сила, g-dja Šetinska (како Ane) показује још неку nesigurnost, али зато и mnogo тога што дaje naročita obećanja. I нови члан, g. Starčić dobar је, а стара наша Ručovićka, као што reče jedan kritičar, baš kolosalna. Kritika je jednoglasno pohvalila izvedbu i istakla dobar početak sezone.

Odmah исте седмice, имало је наше pozoriште још 2 premijere. За Beograd i Zagreb то ће izgledati čudno, али у Splitu се не може nего, или — tako ili zatvoriti pozoriште. Jedan konjal



„Искушење“ (La tentation), прва драма Шарла Мерे дата у нашој земљи. Са премијере у Сплиту: I. чин.
— Foto: „Olympia“, Сплит.



Гостовање Јосипа Ријавца у београдској опери: 1. У „Риголету“, — 2. У „Мињону“, као Виљем Мајстер.



Gostovanje Josipa Rijavca u beogradskoj operi: 1. U „Rigoletu“, — 2. U „Mignonu“. kao Viljem Meister.



Са Ријавчевог гостовања у „Мињону“, у Београду, с лева на десно: 1. Др. Петровић (Лаерт), Лиза Попова (Мињон), Србуљ (диригент), Јовановић (отац), Драусалј (Филина), Ријавец.

— Foto: Ал. Симић, Београд. —

За Rijavčevog gostovanja u „Mignonu“, u Beogradu, s leva na desno: 1. Dr. Petrović (Laert), Liza Popova (Mignon), Srbus (dirigent), Jovanović (otac), Drausalj (Filina), Rijavec.

ne ide nikada više od 3 do 4 puta, i prema tome treba fabričirati premijere, — bar svake sedmice po jednu.

Meré-ova drama „Iskušenje“ („La tentation“) prevedena je naročito za splitsko pozorište (prevod g. N. Bartulovića, upravnika pozorišta), i zapravo je prva uopšte Meré-ova drama, koja se daje u Jugoslaviji. A ipak, *Charles Meré* je u Parizu veoma voljen i cenjen. Nije nikakav ultramodernist i zapletaji, motivi, itd. ne donašaju nam ništa naročito *novo*, ali je zato pun života, efekta i poezije. I teatar i literatura! *G-dja Šetinska* u glavnoj ulozi pokazala je i dražesti i inteligencije i osećaja, ali i opet ponešto nesigurna. Ipak, od nje može biti odlična glumica. *G. Skrbinšek* isto tako nesiguran, ali u osnovi dobar. *G. Rakuša* i *Bandić* bez zamerke. I publići i kritici dopao se komad i igra. Režiju je vodila *g-dja Barlović*.

Shawov „Pygmalion“ bila je još bolja predstava. Režiser *g. Bek* pokazao je već prvim svojim nastupom, da je ozbiljan i solidan radenik, da ume rukovati i sa glumcima, i sa scenom. Sve je bilo u stilu i sve pravi Shaw. Najbolji je opet bio *g. Bek* u ulozi profesora Higginsa, znajući računati uvek pravu meru, ne prelazeći u karikaturu, a davajući ipak sve do u najsitnije nijanse sve karakteristike ovog osebujnog Shawovog lica. *G-djica Šekulin* (Eliza) u glavnem dobra, samo malo preterana u I. i II. činu. *G. Pregarc* (Doolittle) povećao je galeriju svojih tipova sa jednom novom sjajnom kreacijom. *G. Jeremić* (Pickering) u stilu, a tako i *g-dja Ručović, Rajčević i Katalinić*. *G-dja Jovanović* (*g-dja Pearce*) slaba. Publika je primila komad odlično, a tako i kritika. „Novo doba“, najugledniji splitski list, donaša ocene o „Iskušenju“ i „Pygmalionu“ pod naslovom „Dvije premijere, dva uspjeha“.

S.

Георгије Бакланов

Концерат на Универзитету и гостовање у „Тоски“

У дворани Новог Универзитета одржао је 6. о. м. славни баритониста Георгије Бакланов свој први концерат у Београду. То је била одиста ретка свечаност за Београд! Тако одличне певачке квалите ретко кад налазимо међу певачима светскога гласа. Његов баршунасти баритон у ниским положајима, а звонак глас у високим брзо је одушевио многобројну публику. Имао је посве интернационалан програм, а сваку песму певао је у оригиналном језику. Почев од *Lilijsceog* „Bois Epaïsa“ па до *Rahmaninovog* „Христос Вакрес“ држао је целокупну публику у непрестаном ентузијазму. Његова изванредна вокализација, диван crescendo а особито дивно изведен diminuendo, који је за сваког певача врло

тешка ствар, све су то одлике његовог узорно школованог гласа. Све отпеване песме биле су изведене ретком лаконом и музичким схваташњем, те је свакој од њих дао своју личну поту, која ју је карактерисала. Поготово велики успех постигао је оперним аријама и ту је показао, да је тамо његово царство, где помоћу мимике и глуме може постићи још веће ефekte.

Као акомпањер био је одличан *Илија Слајин*, који је са ретком музикалношћу придонео успеху Бакланова.

*

Први наступ Бакланова у опери био је у Пучинијевој „Тосци“. Свакако је његов наступ у опери био много бољи и значајнији него ли на концерту. Све његове лепе глумачке способности дошли су до потпуног изражавају у тешкој улози Скарпије. У финалу првога чина опазили смо, да је зуб времена оставио траг на његовом гласу. Ону јакоћу и сонорност гласа, која је потребна, да се и оркестар надјача, њу Бакланов више нема. Иначе је са великим музикалношћу и врло отменим гестовима донео лик страсног и крволовнога Скарпије, па је и добио од многобројне публике заслужени дуготрајни пљесак.

Тоску је певала г-ђа Роговска, па је унаточ индиспозицији лепо отпевала тешку партију Тоске. Г. Зиновјев настојао је да својим лепим херојским тенором надомести тешку лирску партију Марија Каварадосија.

Оркестром је сигурном руком равнао г. Христић, но унаточ тога били су лимени настроји на неким местима много прејаки.

Вид.

Код г. Вирубова

У „Паласу“. — Художесћеници у Прагу и у Пешти. — Германова болије, Крижановска игра њене улоге. — Масалићинов у Софији редићел. — Художесћеници и филм.

Приликом поласка Георгија Бакланова из Будимпеште у Београд пошао је са њим, као стари пријатељ славног певача, један наш стари познаник, чија је уметничка откровења не једанпут наградила престоница бурним, одушевљеним аплаузом. Заједно са Баклановим дошао је у Београд и художственик Вирубов.

У једној малој собици хотела „Палас“, уметник пас је примио са љубазношћу неусиљеном и отменом.

— По четврти сте пут у Београду, г. Вирубове. Сећамо се ваших ранијих долазака. Три пута сте долазили код нас са вашим друговима и три пут сте нас освојили, оча-



Георгије Бакланов, прослављени баритониста, у Београду.

— Снимак Ал. Симића, Београд —

Georgije Baklanov, proslavljeni baritonista, u Beogradu.



Вирубов, наш познаник из гостовања Художественог Театра (у својој улози у „Битци живота“), допратио је у Београд Бакланова и, том приликом, дао интервју за „Comoediју“.

Virubov, naš poznanik iz gostovanja Hudožestvenog Teatra (u svojoj ulazi u „Bitci života“), dopratio je u Beograd Baklanova i, tom prilikom, dao intervju za „Comoediu“.

али, занели вашом глумом. Сада долазите сами, свакако само да правите друштво своме славном пријатељу и, можда, да помало обновите сећање на Београд. И онда и сада, увек сте наш драги гост, гост коме смо захвални као и вашим художественицима на ранијим откровењима, дубоко урезаним у наше душе.

— Мене је искрено радовала могућност да попово посетим Београд. Увек сам га се сећао. И у Прагу, где је сада наша трупа, у интензивном спремању *Осиповскијева* комада „Сиромаштво није порок“, и у Будимпешти, у којој смо ту скоро гостовали, она у Београду позната трупа, сем Германове, која је озбиљно болесна и још неких. Ах, та Будимпешта, како нас је она дочекала! Уместо пет пројектованих представа морали смо да дамо — четрнаест. И глумци пештанска су нас заволели. За њих смо давали једну специјалну представу, јер су желели да се упознају са нашим методама. Наш начин колективне режије, могу рећи без хвалисања, освојио их је. Били су згранути, занети. Хиљаду и по њих — и великих, и просечних и сасвим, сасвим малих...

Али да се вратим на тему. И у тој одушевљеној Будимпешти, понављам, увек сам се сећао Београда. И сви ми. Ваша позоришна публика ужива огромну нашу симпатију: осетљива, искрена, она преживљава дубоко и снажно. Због тога ми је волимо, због тога су наши боравци у Београду толико пријатни у сећањима.

* — Да ли ћете доћи још који пут код нас сви — да стварате, да заносите?

— Свакако. Али не сад, јер наша трупа још није комплетна. Германова, као што сам напоменуо, болесна је, и моментано се налази у Француској, на лечењу. Очекујемо дојак у Праг *Крижановске*, која привремено, до оздрављења, има да замени Германову у њеним улогама, а и дојак у двојице вама још непознатих художественика *Бондирова* и *Дувана*. Чим дођу, почећемо да радимо још озбиљније, вредније. За сада се у трупи осећа извесна некомплетност и мора се приочекати с гостовањима, али то је, наравно, привремено. Чим будемо спремни, чекајте пас поново.

— Какав је ваш живот у Прагу?

— Миран и изједначеног темпа. Од владе, као што, могућно знаете, добијамо једну малу помоћ, која нам пружа могућност да радимо несметано.

— А они у Русији?

— Новости нема. Чули смо да тамо художественици спремају „Пугачевшину“ од Трењова. И више ништа. Наш је *Масалишинов* у Софији као редитељ тамошњег позоришта. Напустио нас је „из звучењих разлога“.

— Шта је са вашим филмским радом?

— Ништа. Хоћу да будем искрен. За мене филм представља само један азил, никако велико откровење. Њему осетно недостају изражajne могућности. У филму сам играју што се тако морало. Београду је познат филм „Сваки је ковач своје среће“, у коме сам играо са *Хени Поршен*. А и филм „Царство мрака“ код вас, како чујем, на дневном је реду. У њему је играла цела наша трупа. Ево како је то било: једна берлинска фабрика филмова понудила нас је већ одавно да осам месеци останемо код ње на раду и да се за то време сниме два филма, али смо снимили само „Царство мрака“. То су моја два филма у иностранству. Иначе сам у Русији, у своје време, играо много у филму.

Сећам се како смо сада чувени *Можухин* и ја почињали заједно филмску каријеру, коју је он доцније направио, а ја писам. Онда, у руским филмским фабрикама *Можухин* је имао сто рубаља месечно, а ја четири-пет пута више. То је страшно секирало јадног *Можухина*. Али, у накнаду за то, мене ништа не скира доцнији *Можухинов* сјајни успех, његове филмске ловорике.

— Филм наје моја уметност. Ја живим само за позориште. Оно је мој идеал, — завршио је Вирубов.

E. Захаров.

Zagrebačko Kazalište

Vesti najvećim delom iz „Hrvatske Pozornice“

„Doktor Štiglić“ u Tuškancu

8. oktobra bila je u Tuškancu premiera „Doktora Štiglića“, који se na bečkim plakatima zvao „Stieglitz“ i „preko hiljadu večeri nasmijavao raspoloženu publiku“. Komad je lokalizovao већи и popularni komičar Arnošt Grund, a režirao ga Aca Binički.

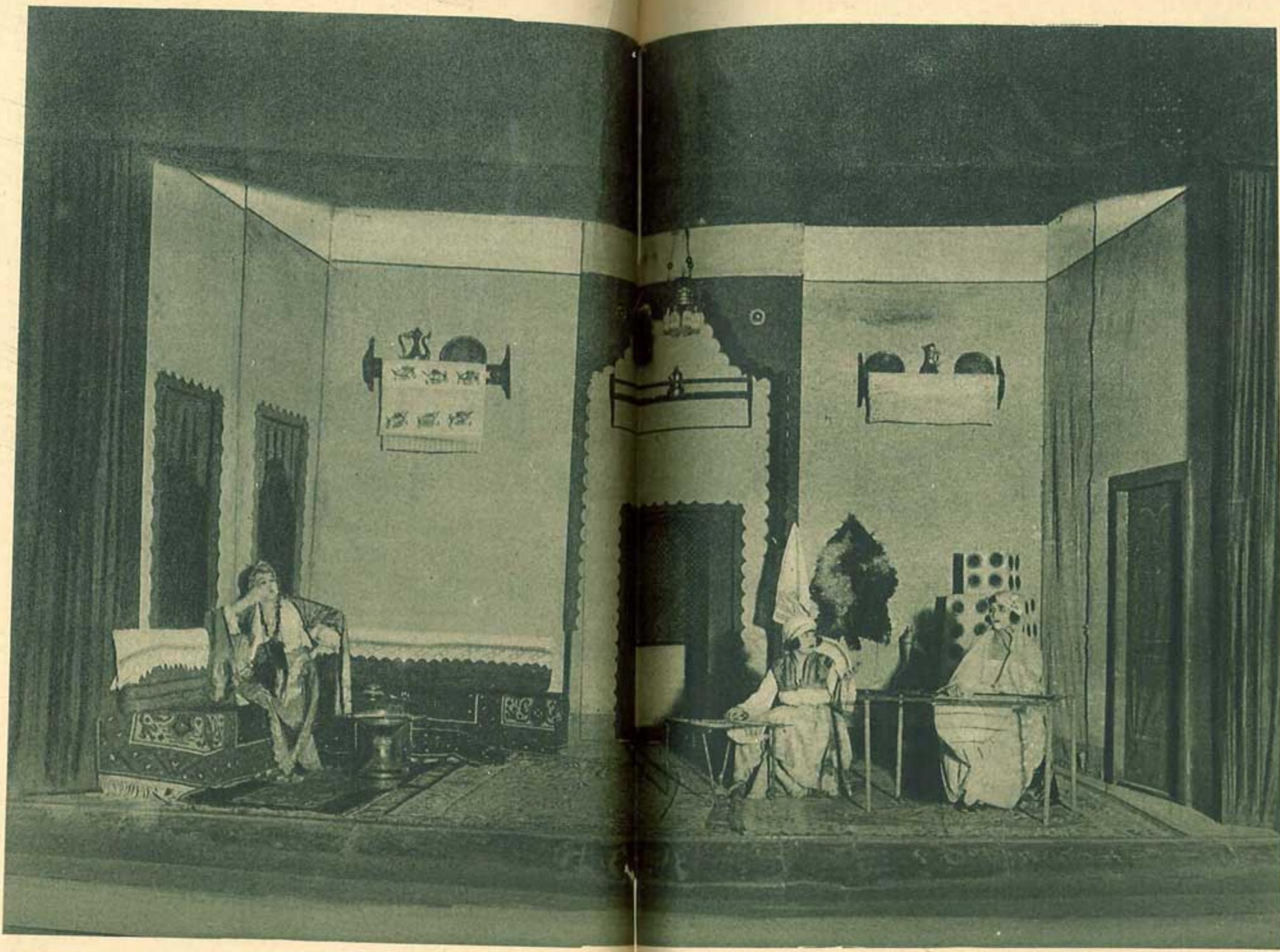
Sadržina ovog šaljivog komada je sledeća: Stari Štiglić, pomahnitao od sreće što mu je sin postao „doktor“, pravi od ushićenja toliko глупости, da škodi sinovljevu ugledu, svada se sa sinom i miri na vrlo kuriozne načine. Komičnih situacija je bezbroj, a da se publika smeje staraju se: Arnošt Crund (kao purgar Štiglić), A. Binički (ratni bogataš Kokić), Strahinja Petrović (mladi „doktor“), Mikulićeva (zaručnica Maja), zatim Savićka i Haimanka, kao i Tkalec i Dubajić.

Krležina „Golgota“ u Beču

U novembru bi se, kao prvo delo iz jugoslovenske dramske literature koji želi da onde populariše Bühnenverlag Max Pfeiffer, prikazivala Krležina „Golgota“ u režiji odličnog Karlheinz Martina, prvog reditelja Beerovih pozornica (Deutsches Volkstheater i Raimundtheater).

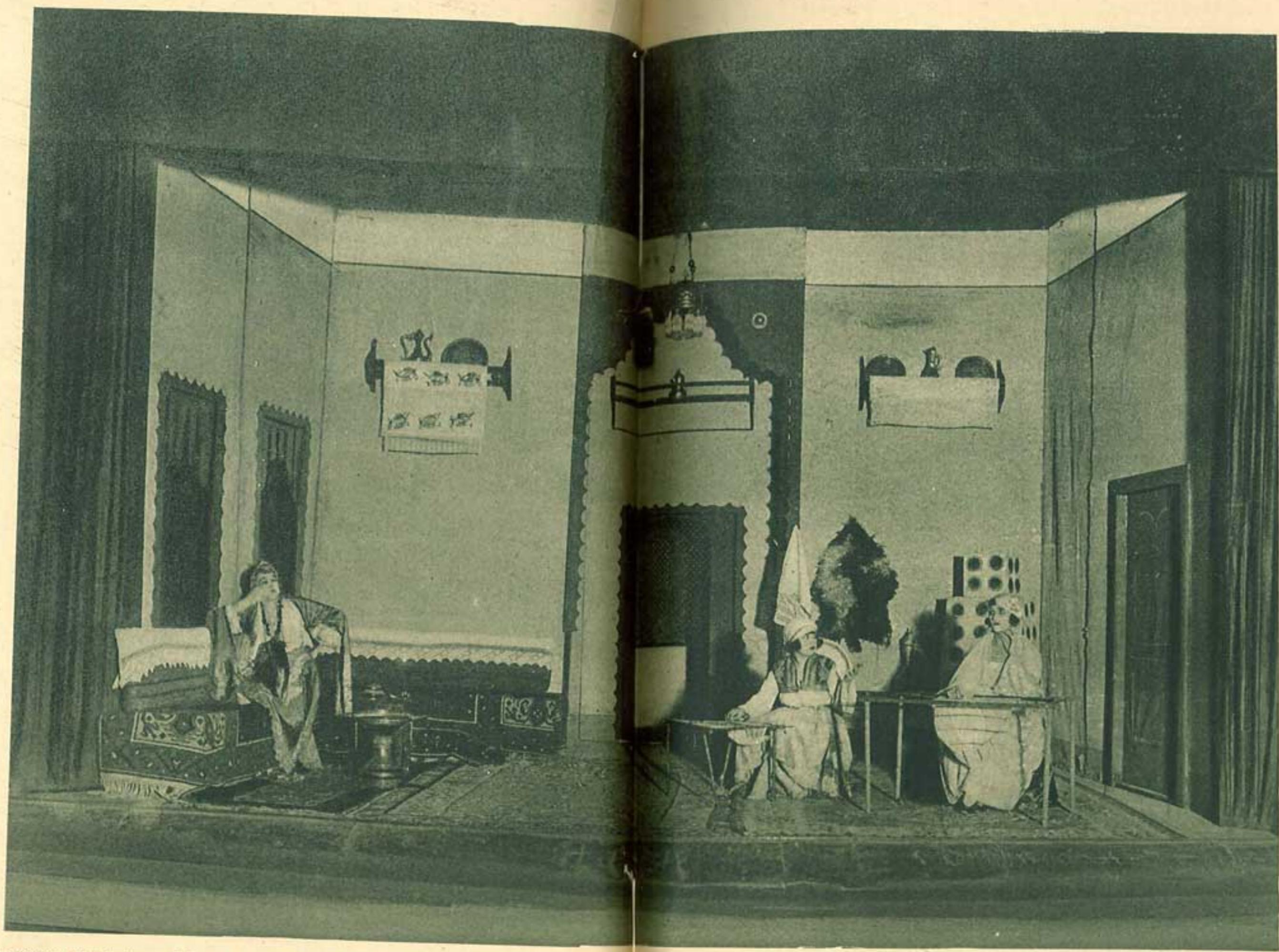
Repertoar u Zagrebu od 6 do 11. oktobra

U Kazalištu: Sveta Ivana, Rigoletto, Ženidba Miloševa, Trubadur, Carmen, Madame Mongodin, Svečana proslava 1000-godišnjice (11. okt. veče).— U Tuškancu: Kneginja čardaša, Doktor Štiglić.



Помаћа премијера на сарајевској бини: „Алмаса“ од Палавестре и Јунгића. Чин I.
— Foto: Ђ. Божић, Сарајево —

Domaća premiera na sarajevskoj bini: „Almasa“ od Palavestre i Jungića. Čin I.
— Foto: Đ. Božić, Sarajevo —



Помаћа премиера на сарајевској бини: „Алмаса“ од Палавестре и Јунгића. Чин I.
— Foto: Ђ. Божић, Сарајево —

Domaća premiera na sarajevskoj bini: „Almasa“ od Palavestre i Jungića. Čin I.
— Foto: Đ. Božić, Sarajevo —

Почетак сезоне у Сарајеву

Нушићев „Изход“, Милетићев „Томислав“, „Г-ђца Жозета“ један концерат.

Сарајевско Народно Позориште има ту предност пред осталим нашим позориштима, што има за управника нашег једног позоришног човека у пуном смислу те речи. Без сумње наш најбољи живи драмски писац, искусани режисер и први начелник нашег Уметничког Одјељења, чијим заузимањем у главном је омогућен живот и стварање наших обласних позоришта. Али све те личне особине г. Нушића нису могле да пробуде све више апатичну сарајевску публику из њеног дремежа.

Сезона је отпочета „Находом“ у успелој режији самог аутора г. Нушића срећном поделом улога, у главном, и са сјајним костимима београдског позоришта. Све ово једва је успело да напуни кућу на премијери. Па и ако је на једној репризи био изазван и сам аутор од одушевљене присутне публике и обдарен великим букетом, ипак су репризе биле средње посећене. — Наход г. П. Пејковића био је одличан и дикцијом и маском. Аутор је био његовом креацијом потпуно задовољан, што не значи мало.

Гроздана гђица Коретић успела. У самој улози показала је гђица Коретић прилично талента, који ће се, без сумње, мали лепо да развије са школом коју гђица већ има а под вештом руком г. Нушића. И сви остали у главном добри. Нарочито Краљевић Марко г. Симе Плића, који је, на жалост, отишао у Сплит.

Одмах иза „Находа“ дошла је премијера Милетићевог „Томислава“. Цела представа значила је жртву за глумце, који и поред свега труда и муке што су уложили у извођење ове историјске драме, која значи само нешто у историји наше драмске уметности, нису успели да оживе нешто прејкивело. Комад је даван приликом прославе 1000-годишњице Хрв. Краљевства у Сарајеву, па је „миленијска“ публика том приликом и напунила салу. На репризи се показало да комад иде право у позоришну архиву, да више не изађе, изузев опет какве прославе.

Као трећа премијера била је Гђица Жозета — моја жене, лака француска комедија. Насловну улогу имала је гђица Коретић, а главну мушкиу улогу г. Јовановић, који је водио и режију комада. Игра гђице Коретић још је више посведочила наде које је она дала као Гроздана у „Находу“. Режија г. Јовановића успела, а и своју улогу одиграо је на опште задовољство. Посета прилична.

Поред ове три премијере даљане су репризе „Доброг

фрака“, „Шампиона“ и Кноблауховог „Фауна“. И ако репертоар лак, сваком приступачан, посете увек слабе. —

Још да споменемо концерат г. Крсте Ивића, нашег домага тенористе, који много обећава ако буде и даље продолжио своје музичке науке у доброј школи. Посета веома слаба, коју г. Ивић заиста није био заслужио према лепој песми коју је пружио тога вечера. —

M. C. B.

Pasionske igre u Koprivnici

— Uz naše slike na 24 i 25 strani —

Za pravoslavni свет, нaročito, pasionske igre су потпуно nepoznata stvar. Da ne bismo trošili mnogo reči, preštampavamo sledeći

Raspored prikazivanja Muke Isusa Hrista

9 činova, 30 slika, s pevanjem

- 1. Slika. Večera kod Simuna gubavea. — 2. Slika, Isus s učenicima pred Jeruzalomom. — 3. Slika. Svećani ulaz Isusov u Jeruzolim. — 4. Slika Vijećnica u kojoj se Juda nudja velikom vijeću, da će izručiti Isusa za 30 dinara. — 5. Slika, Isus s Marijom u Betaniji. — 6. Slika, Zadnja večera. — 7. Slika, Isus s učenicima na Maslinovoj Gori. — 8. Slika, Isus pred Anom i sucima. — 9. Kod Ane. — 10. Petar zanjeće Isusa. — 11. Isus izvrgnut pogrdama Židova. — 12. Kod Kaife. — 13. Isus pred Pilatom. — 14. Pred Herodom. — 15. Juda vraća sinagogi novac. — 16. Samoubijstvo Judino. — 17. Isus ili Baraba. — 18. Šibanje. — 19. Ecce Homo. — 20. Klaudija, žena Pilatova, moli muža za oslobođenje Isusa. — 21. Isus prima križ. — 22. Isus susreće Mariju i Magdalenu. Simun Cirenejski pomaže Isusu nositi križ. — 23. Veronika briše rupcem lice Isusu. — 24. Isus polazi na Kalvariju. Marija i Magdalena polaze za povorkom. — 25. Isus na Golgoti. — 26. Isusa razapetog na križu podižu. — 27. Isus umire na križu. — 28. Josip Arimatejski i Nikodem skidaju Isusa s križa i polažu u grob. — 29. Isus u grobu. — 30. Isusovo uskršnuće.

Glazbeni dio priredio i pjevačke zborove uvježbao g. Karlo Adamić; redatelj g. Juraj Dević, član zagrebačkog narodnog kazališta.

Redovito prikazivanje svake nedelje i blagdana počam od 5. srpnja 1925. do konca rujna iste godine.

Ulagne cijene: I. mjesto D 25—, II. mjesto D 20—, III. mjesto D 15—. IV. mjesto D 10—, Stajanje D 6—

Misterije i pasionske igre

Misterije (pasionska prikazivanja su jedna podvrsta) razvile su se iz liturgije-bogosluženja, koje je, u krajnjoj liniji, jedna predstava, pa su i te misterije, као и bogosluženje izvodili duhovnici. Ali brzo su im se pridružili i svetovnjaci. Predmet ovih prikazivanja bio je istorija Isusova i priče iz staroga zaveta, као i legende iz apokrifia i života mučenika. Počinju cvetati od IX stoljeća, a crkva ih je prihvatala i uticala na njihovu sadržinu i



„Цар Федор Јоанович“, историјска траге-
дија графа А. Толстоја, која се с упехом
давала у београдском Манежу од стране
аматера, — Руског Београдског Драмског
Клуба. Сцена: Цар Федор (Трунов), ца-
рица Ирина (Романова), Клешинин (Шчучкин).

— Foto: Ал. Симић, Београд. —

„Car Fedor Joanovič“, istorijska tragedija
graфа A. Tolstoja, koја се с успехом да-
вала у београдском Manežu od strane ama-
tera, — Ruskog Beogradskog Dramskog
Kluba. Scena: Car Fedor (Trunov), carica
Irina (Romanova), Klešnin (Ščučkin).

— Foto: Ал. Симић, Београд. —



Руски Београдски Драмски Клуб у Ма-
нежу. „Цар Федор“: Царица Ирина (Ро-
манова, десно) и дворјанке.

Ruski Beogradski Dramski Klub u Manežu.
„Car Fedor“: Carica Irina (Romanova, desno)
i dvorjanke.



Толстојев „Цар Федор“ у Манежу, режира
г. Верешчагин. Сцена: 1. Цар (Трунов),
2. Царица Ирина (Романова), 3. Борис
Годунов (Спењев), 4. Клешинин (Шчучкин)
и кнез Турењин.

Tolstojev „Car Fedor“ u Manežu, režira
g. Vereščagin. Scena: 1. Car (Trunov),
2. Carica Irina (Romanova), 3. Boris Godu-
nov (Spešnjev), 4. Klešnin (Ščučkin) i knez
Turenjin.

— Foto: Ал. Симић, Београд. —

izgled, kad je videla da narod traži predstave. U pojedinim državama su se naročita udruženja istakla izvođenjem ovakvih prikazanja, ali se mi u to na ovome mjestu nećemo upuštati.

Tvorcu „pasionskih igara“ (prikazanja stradanja Isusova) u Hrvatskoj, župniku *Stjepanu Pavuniću* iz Koprivnice, lebdele su pred očima pasionske igre u Oberamergau (Nemačka), gde se već 400 godina, svake desete godine, prikazuje Muka Isusova. Kao što se vidi, ova su prikazanja već novijeg datuma. Građani Oberamergau zavetovali su se, u jednoj epidemiji kuge, da će povesti ove igre, ako kuga prestane i — održali su zavet. Muku Isusovu prikazuju sami građani.

U propratnoj brošuri župnika *Pavunića* piše: „Što su izvađali njemački seljaci kroz više od 300 godina, htjeli su da izvode i hrvatski seljaci, pa tako se, eto, došlo na misao te se prevelo djelo njemačko na hrvatski jezik“. Prevod je Mihovila Ivšića, b. kapelana *Pavunićevog* u Vrbovcu, gde je prvo bitno i otpočeto prikazivanje. Zainteresovana su religiozna društva, sprovedena organizacija, a 1913. g. došlo je do prvih seljačkih predstava, za koje je kostime dalo na upotrebu zagrebačko kazalište. Novine su pisale, svet se slegao sa svih strana. Rat je prekinuo sve, čak je porušena i zgrada. Ostao je samo dug.

U Koprivnici

Ove, 1925. god., predratni pokretač pasionskih igara, župnik *Pavunić*, obnovio je svoja nastojanja, samo sada u Koprivnici, gde se našao. Opet je stvorio organizaciju i podelio uloge, koje su vežbane triput nedeljno po 4 - 6 sati svaki put. Tako se radilo, od februara, pet meseci, dok se, najzad, mogade pozvati g. *Djura Dević*, član zagrebačkog kazališta, da prikazivanje režira i g. *Antun Sladović*, kazališni slikar, koji je načinio model za pozorište u Koprivnici. Građevni material nabavili su prikazivači. Posle su otpočele predstave, koje su tu skoro i završene za ovu godinu...

Iz pisma župnika Pavunića

Na našu molbu župnik *Pavunić* bio je ljubazan poslati nam slike, koje publikujemo, a iz sprovodnoga pisma uredniku vadimo nekoliko redova:

„Prikazivanja su prestala za ljetos, a za buduću godinu ne znam kako će biti, jer nemam ni otkuda pomoći. Štampa nam bila sklona; čast joj; a drugi neki niti se ne obazreš na nas. Režije bile su velike pa smo s time zadovoljni što nam je ostalo oko 30.000 din. duga. Poduzeće naše uspjelo je sjajno s moralne strane, a s materijalne strane 130.000 din. troška obaljeno je na 30.000 din. pa i to je povoljno.“

Tražio sam tri put popust na željeznicama pa sam uvijek dobio negativan odgovor od ministarstva financija.

„U svemu bilo je gledalaca oko 12.000 ljudi; prikazivan je s 16 puta. Kiša nas je smetala samo dva puta, ali ipak u se redstave mogle održati.“

Mariborsko Kazalište

Bogastvo raznovrsnost reportoara. — I Maribor se muči sa finansijama.

Narodno Kazalište u Mariboru otvoriti će svoju ovogodišnju sezonu 1925-26 kasnije, nego je to običajno i to zato, jer će kazališna zgrada biti izvana i iznutra potpuno popravljena. Dosada odbijajuća unutrašnjost zgrade, dobit će ugodno i prijatno lice i time će privlačiti posetioce isto tako kao i repertoar, koji će biti raznovrstan i čim bolji.

Dramski sezona otvara se izvanredno zanimivim slovenskim novitetom: *Zakleti grad*, romantičnom igrom iz 16. vijeka od dr. Alojija Remca. Odmah zatim slijede *Molièrov* vrlo zabavni „*Grădjanin plemić*“, *Shakespearov* „*Mletački trgovac*“ i *Nušićev* „*Sumnjivo lice*“. U novembru prikazivat će se *Grillparzerova* „*Pramati*“, a oko Božića ponovice se *Shakespearov* „*Hamlet*“. Nadalje od novih stvari studirat će se *Mellova* „*Igra Apostola*“, koja je puna miline i zimske poezije, a iz grčke drame već dugo pripravljeni „*Edip*“ od Sofkla. U danima karnevala nasmijat će se općinstvo *Grabbeovo* bajno raskošnoj sceni „*Sala, satira, ironija i dubli smisao*“. Skandinavci bit će zastupani po *Ibsenu* „*Ako se mrtvi probudimo*“ i *Strindbergu* „*Gospodica Julija*“. Prvi puta na slovenskoj pozornici dolazi do riječi Fran Wedekind sa svojim značajnim komadom „*Kada se proljeće budi*“ u prevodu g. Bratine. Fr. Langer, kojega poznajem po komediji „*Deva kroz ušicu igle*“ predstaviće Čehe svojom novom igrom „*Periferija*“. Od domaćih autora u evidenciji su svi priznatih imena, a poštivat će se također i imena mlađih dramatičara. Bude li moguće, davaće se *Zupančićeva* „*Veronika Deseniška*“ a misli se također i na preradenu *Finžarevu* stvar „*Naša kri*“, zatim *Cerkvenika* „*Greh*“ te na dramatičare Bevku i *Golara*. *Špicar* je svrstan u serije pučke igre sa svojom novom igrom s pevanjem „*Sposinska plošča*“, te Fran Milčinski s prerađenim djelom „*Cigani*“, ili jednom novom, vrlo zabavnom igrom, koju baš sada svršava. Srpski klasik *Sterija Popović*, od kojega već poznajemo „*Rodo*“, dolazi na red svojim sjajnim „*Kir Janjom*“ ili sa „*Zlom ljudstvom*“, — 25 godina literarnog rada *Pecije Petrovića* proslavit ženom, — prikazivanjem „*Šume*“ ili najnovijim njegovim djelom „*Zemlja*“, a 50-godišnjica rođenja *Cankara* proslaviti će se „*Hlapcem Jernejem*“ koje djelo prevode sada ne samo Česi, nego Italijani, koji ga tim djelom podižu nad Carduccijom i D'Anun-



Пасионске игре у Копривници. Главни приказивачи у 1925: 1. Исус, 2. Марија, 3. Марија Магдалена, 4. Петар, 5. Ана, 6. Кајафа, 7. Јуда, 8. Никодим, 9. Ирод, 10. Понтије Пилат, 11. Клаудија, 12. Лонгин.

— Foto: Ivan Parš, Koprivnica. —

Pasiōnske igre u Koprivnici. Glavni prikazivači u 1925: 1. Isus, 2. Marija, 3. Marija Magdalena, 4. Petar, 5. Ana, 6. Kajafa, 7. Juda, 8. Nikodem, 9. Herod, 10. Pontije Pilat, 11. Klaudija, 12. Longin.



Пасионске игре у Копривници, по угледу на сличне игре у Oberammergau. Засновао их пре рата у Врбовцу, а 1925 г. пренео у Копривницу жупник Стјепан Павуник. Анеамбл из 1925.

— Foto: Ivan Parš Koprivnica —

zia. S Tolstojevom „Kreutzerovom sonatom“ proslavit će gospođa *Berta Bukšek* — *Brgantova* 25 godina svoga umetničkog rada. U nacrtu je osim toga još mnogo zanimivog obzirom na djela, kao što i na način prikazivanja, o čemu ćemo pokušati naše općinstvo usput informirati.

Glazbena sezona početi će iz finansijskih razloga s jednom od najljepših a sigurno do sada najefektnijom operetom „Vesela udovica“ od Lehara. Ponovit će se prošle sezone vrlo uspjela „Stambulska ruža“. Bude li potreba studirat će se još koja druga (moguće „Lijepa Helena“ ili „Grof Luksenburg“). Glavni cilj glazbenog repertoara ostaće i nadalje opera; ostvarenje istoga zavisi prije svega o subvenciji i o dobrom posjetu. Misli se na *Massenetovu* „Manon“, na „Evgenija Onjeginu“ od Čajkovskoga (prva ruski opera na našoj pozornici), nadalje na *Kienzlovega* melodijoznoga „Evangelista“ s potresnim, religiozno dramatskim činom, na popularnog *Verdijevog* „Rigoletta“ i moguće na Puccinijevu „Madame Butterfly“. Na novo uvežban biti će *Gounodov* „Faust“ a ponovit će se „Toska“ i „Cavalleria rusticana“, kojoj će biti dodana „Stara Pesem“ od Parme i od *Iracvea* pantoma „Možiček“. Uprava je učinila od svoje strane sve, da omogući i u ovoj godini čim bolju sezonu, a izvesti će je samo u tom slučaju, ako će joj mjerodavni faktori isposlovati dovoljnu novčanu potporu.

Дилешани

Шабачко Дилетантско Позориште

„Добрица Милутиновић“ очекује Добрицу Милутиновића

Шабац, 9.-X.-1925

Ученице Шабачке Гимназије већ увеко одјекuju песом и свирком — глуми се. Нова позоришна сезона је на прагу.

Није реткост видети групу дилетаната са својим редитељем Г. Поповићем, где воде разговор о „подели улога“, „декору“, „скоро и гостовању“ и „скорим премијерама“.

Између осталих премијера (француске комедије) велико интересовање влада за премијеру Ђоровићевог *Зулумара*, за коју је израђен декор по нацртима ак. сликара Г. Чолића и за коју је „ангажован“ једини интерпретатор Зулумара — Г. Добрица Милутиновић.

Наши мали једва чекају нашег великана, а с њима и цео Шабац.

Бор. М. К.—ћ.—

Са париских генералних проба

Један париски критичар карактерисао је овако почетак сезоне у Паризу: Три комада, од којих један пуни кућу, други представља смело и интересантно предузете, а трећи је комад првога реда једног младог писца — дакле, три лица театра.

„Мушко“ од Алфреда Савоара

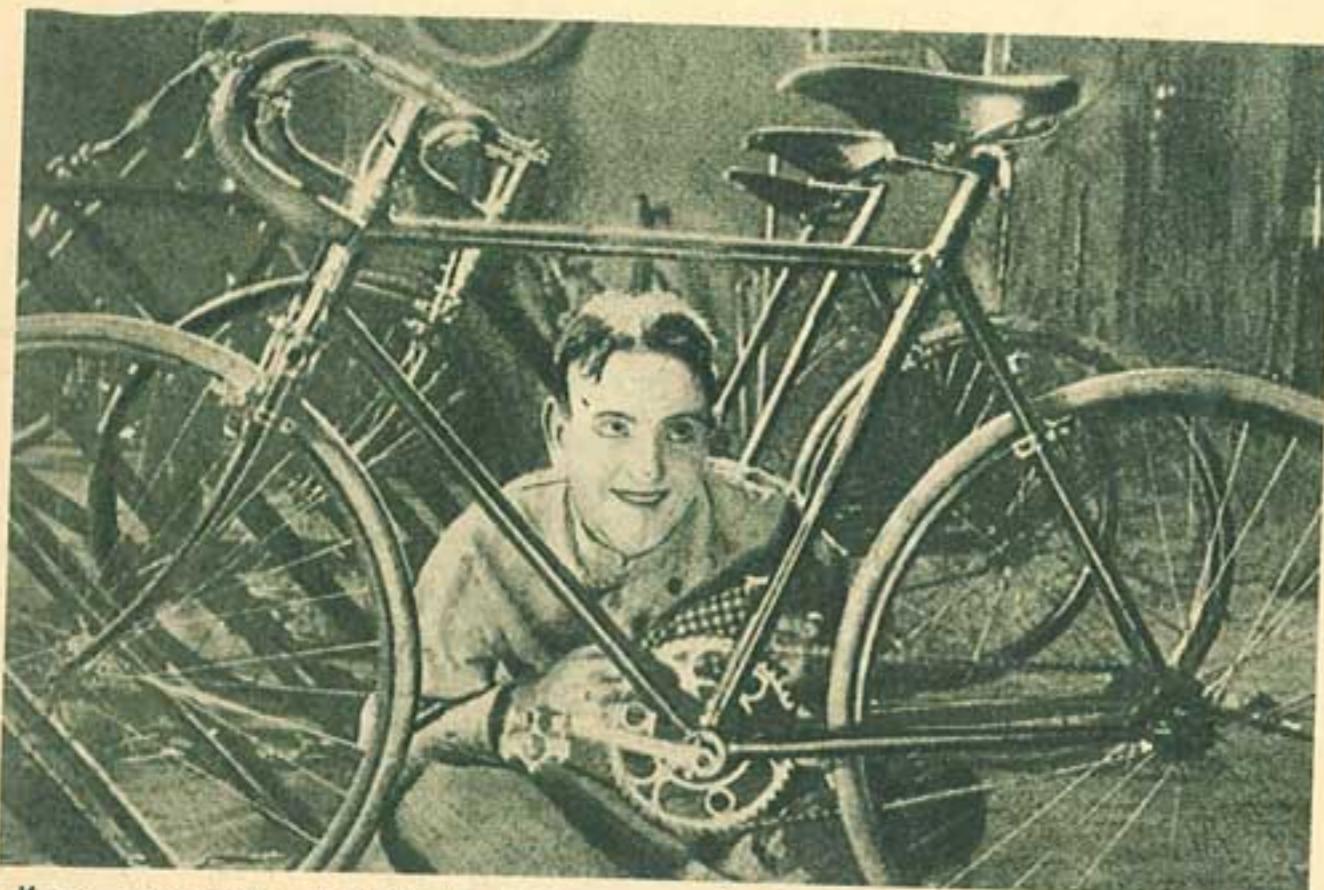
Пуне кућу. Перверзна вратоломија пишчева који конструише лудо рискантине ситуације. Хладан, ироничан, циничан. Као занат, „Мушко“ је ствар јака и mestimично дубока. Предмет готово немогућ: историја мушкарца кога жене издржавају, као кокоту. Једна пропалица, Сен-При, прима новац од неке непознате жене, да би живео у лењости и беспослици и стајао на расположењу. Једног дана, рече му једна лења: „Ја сам она непозната. Чекајте ме у својој соби и спремите се да се одужите!“ Млада жена је љубазна; Сен-При, који се надао горем, задовољан. У својој радости рекао је новост некој младој банкарци, која даде берзански налог и рече му: „Те не; непозната, то сам ја. Забрањујем вам да се нађете с оном другом“. Он одговара: „Ипак ћу отићи!“

Отишао је, нашао је. Г-ђца Клем, банкарка, наилази, уклања супарницу и предлаже Сен-Прију да га она издржава, на очиглед целоме свету, дефинитивно. И управо је хтео да одбије, кад дозида да је наследио велико имање. Зато прими експерименат, али не рече г-ђци Клем да је богат и да му она више није потребна. Према њој се понапа и даље као да је он каква кокота — све до тренутка кад она сазида истину и пристаје да буде жена, права жена, у наручју мушкарца, правога мушкарца.

Дефинитивна критика у Паризу своди се на овога: Све каква кокота — све до тренутка кад она сазида истину и природно. А Савоару може се оспоравати много што осим вештине и извесног тоне горког ругања, који га чува да код тавог предмета не падне исуваше ниско.

Pozornica i ljepotica.

Da šminka i puder ne koriste na licu i vratu, to znade svaka dama a naročite šminke za pozornicu, koje se skidaju vazelinom, masti ili kakaovim maslaczem, no tim sredstvima nisu isčišćene sve kožne pore, u koje se uvukla najprije šminka, pa onda mast; to se neda očistiti temeljito ni alkoholom, ni sapunom, a najmanje samom vodom. Slavna opera pjevačica Adelina Patti uvidjela je to i dala je, da joj se po njenom vlastitom receptu sačini neka mlječna emulzija, koju je ona stalno rabila i njome čistila lice i vrat, pa jedino toj emulziji imade ona zahvaliti, da je još u svojoj 54. godini bila slavljenja kao poznata ljepotica, a do svoje smrti u 76. godini zadržala je svežinu i sjaj teinta. Ta se emulzija i danas proizvodi pod imenom „Visagine Adelina Patti“ u Parizu, a kod nas se dobije u svima drogerijama, apotekama i parfimerijama uz cijenu od Dinara 30— po boci. — Glavno skladište za Jugoslaviju: Zag



„Краљ циклизма“, најновији спортски филм у 6 епoha. Продукција Гомона, главну улогу држи Биско, познати комичар. Сцена значи: „У уређени час био је ту, с осмехом на уснама, између три бициклa“.

„Kralj ciklizma“, najnoviji sportski film u 6 epoha. Producija Gomona, glavnu ulogu drži Bisko, poznati komičar. Scena znači: „U uređeni čas bio je tu, s osmehom na usnama, između tri bicikla.“



„Краљ циклизма“. Сцена: „Његов страховити противник уловио га је тоčком као каубој ласом“.

„Kralj ciklizma“. Scena: „Njegov strahoviti protivnik ulovio ga je točkom, kao cowboy lasom.“



Славни амерички кино-глумац Рудолф Валентино, идол шипарица и љубимац жена, који је био ожењен нећаком Х. Форда, разводи се.

Slavni američki kino-glumac Rudolf Valentino, idol šiparića i ljubimac žena, koji je bio oženjen nećakom H. Forda, razvodi se.

У „Театру младих писаца“

Под патронажом **Comoedi-e** основан је у Паризу **Театар младих писаца**, који имају комаде, али још немају утицаја да се пробију на прве сцене. Они не траже профит и хоће само да их играју: зато су дочекани симпатично.

Давали су премијеру **Габриела Марсела**: „Горућа капеља“ (*Chapelle ardente*). Мати која је изгубила сина у рату, узима у кућу његову вереницу. Тиранише је љубављу и добрим намерама: не да јој да се уда за једног нормалног човека ког воли, већ је увери да треба да се жртвује и да пође за богаља, ратног инвалида. После 3 месеци млада схвата да је упропастила срећу, муж да је она за њега пошла из сакаљења. Трагедија. Комад строг за отварање сезоне, али „Театар младих писаца“ пе чини концесије укусу публике.

*

О трећој ствари, најјачој, оној „првога реда од младог писца“ биће речи у идућем броју. Комад се зове: **Господин и Госпођа Тад и Тад**, а писцу је име: **Дени Амиел** и веле, да је овим својим комадом ушао у први ред драмских писаца нове генерације.

ФИЛМ

Мери Пикфорд

Неоспорно је **Мери Пикфорд** најомиљенија филмска дива у Холивуду, па и у целој Америци. Вечито млада и насмејана, била је чувена и онда кад су се појавиле и друге звезде, као што су: Глорија Свансон, Виола Дан, Пола Негри, Принципија Дин... Али од свога почетка па све до сад Мери је остала она иста, вечно чила и ведра шипарица која, како изгледа, као да није ни излазила из кратке сукњице. И сада је и она у својим филмовима спремна да се заплаче или насмеје, према потреби као и скака пацвна шипарица. Због ових особина се најрадије и гледају филмови у којима она креира главне улоге; сваки такав филм представља сензацију за љубитеље филмске уметности.

Мери је врло омиљена у Америци, а има велики број обожаватеља и обожаватељки и у Европи, али свакако мање него у Америци. Сасвим је појмљиво да једну славну уметницу признају тамо где се она налази и да јој одају заслужено признање. Можда слави **Мери Пикфорд** доприноси и њен приватан живот и што је он исти као и улоге које она игра на филму. Она је и у животу тако простодушна као и на платну и нема потребе да свога мужа лаже, пошто је и он филмски глумац.

Зна се да је **Мери Пикфорд** већ неколико година врло срећна у браку. Она је удата за једног од најлепших људи у Америци, који није ништа мање славан од своје жене.

Срећник који је ову диву узео јесте **Дуглас Фербенкс**, познати кино глумац и најбољи креатор „Д. Артањака“ у Диминим „Мускетарима“, један од најбољих бонвивана и дендија Америке. Дуглас схваћа лепоту и вредност своје супруге и неће да дође до раскида, да би могао јурити за шипарицама, као што је то учинио Валентино који, како веле америчке новине, чује шуштање сукње и на раздаљини од 10 километара.

Један амерички лист је недавно објавио чланак у коме, између остalog, вели да је она много погрешила што је играла само улоге шипарица. Да би се могла бројати у највеће уметнице, вели тај лист, треба да посвети мало више пажње другим улогама.

Најновији филм **Мери Пикфорд** биће „Little Annie Rooney“ чији је саже опет повест једне сироте девојчице. Мери игра овде главну улогу и нико не би могао ни помислити, да овакву улогу шипарице може играти жена од 20 година. Сви би рекли да Мери нема више од четрнаест.

ФИЛМСКЕ НОВОСТИ

Последња експедиција и смрт Шеклетона

Ова грандиозна ствар из Шеклетоновог живота и његов одлазак на Северни Пол биће ускоро филмовани. Ова експедиција се завршила трагичном смрћу смелог путника и испитивача ледених пустинја. Ледена брда и поларно сунце; живот становника у вечитом снегу и леду биће изврсно приказани.

БОГОВИ СУ ЖЕДНИ

Чувено дело **Анайола Франса** „Богови су жедни“ биће скоро снимљено за филм. Главна режија поверена је Пјеру Мајорону а израда је поверена Саша-Филму у Бечу; главне улоге имају француски уметници. Улогу Брота играће Морис де Фароди а улога Гамелина повериће се Пјеру Бланшеру.

„ПРУСКА КРАЉИЦА“ НА ФИЛМУ

Предузете Уфа спрема за филмовање **Бергерову драму „Лујза Пруска краљица“** у четири чина. Драма ће идућег пролећа бити снимљена у Берлину. Режију води сам **Др. Бергер**, који мисли да са снимањем почне чим заврши свој најновији филм „Чарвалцера“.



Црвенић-Ризнићка као Лујза у Шилеровој „грађанској трагедији“ „Сплетка и љубав“, које је била премиера прошле среде, у београдском Манежу.

Crvenić-Riznička kao Lujza u Šilerovoј „građanskoj tragediji“ „Spletka i ljubav“, koje je bila premiera prošle srede, u beogradskom Manežu.

Foto: Вл. Бенчић, Београд. —

Одговорни уредник Никола Јовановић. Власник „Илустрација“, Београд. Годишња претплата 180 динара; полугодишња 90 динара; тромесечна 45 динара. Претплата се шаље у Београд, Космајска улица, 22. „Макарије“ А. Д. Земун.